

Свињарство

- Значај свињарства
- Трендови у свињарству
- Ефикасност свињарске производње
- Одрживост свињарске производње
- Будућност свињарске производње

ЗНАЧАЈ СВИЊАРСТВА, СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ

Зашто је свињарство значајно?

- Свињско месо је важан извор животињских протеина и енергије
- Биолошке особине које одређују висок производни потенцијал

Свињско месо је важан извор животињских протеина и енергије

- Нутритивни значај свињског меса за хуману популацију мењао се кроз историју.
- То се директно одражавало на селекцијски правац, пре свега уважавајући различиту меснатост примитивних и племенитих раса.

Биолошке особине које одређују производни потенцијал

- Интензивна производња
 - Интензиван пораст
 - Добра конверзија хране
- Кратак и брз производни циклус
 - Висока плодност
 - Раностасност
 - Релативно кратак гравидитет
 - Велики број потомака по партусу

Трендови у свињарској производњи

Светско свињарство

- Кина је највећи светски произвођач свињског меса
- ЕУ је други велики произвођач и највећи извозник свињског меса и производа
- САД и Бразил су важни произвођачи и извозници
- У ЕУ Немачка, Шпанија и Француска су међу водећим произвођачима
- Ове три земље заједно чине око половине производње ЕУ

ЕУ – дугорочни тренд

- Број свиња у ЕУ опада
- 2025: око 131,5 милиона свиња
- 2025. број свиња био је 0,5% мањи него 2024.
- У односу на 2015: пад од 8,9%
- Истовремено расту захтеви за добробит, одрживост и еколошке перформансе

Србија – број свиња

- 2023: 2,141 милиона
- 2024: 2,349 милиона
- 2025: 2,404 милиона
- 2025. број свиња је био око 12,3% већи него 2023.
- Међутим, према РЗС, број свиња 2024. био је 18,4% испод десетогодишњег просека 2014–2023
- Војводина остаје најзначајнији регион за свињарство

Србија – производња свињског меса

- 2023: 128 хиљ. t
- 2024: 141 хиљ. t
- 2025: 144 хиљ. t

Раст производње прати раст броја свиња, али продуктивност остаје кључни проблем, што се види кроз конкурентност произвођача

Ефикасност производње

- Ефикасност това
- Ефикасност репродукције

Пример једног товљеника

- Почетна маса: 25 kg
- Завршна маса: 115 kg
- Прираст: 90 kg - **зависи од генетске основе и одгајивачких услова (пре свега исхрана)**
- FCR: 2,7 kg хране/kg прираста
- Потребно хране ≈ 243 kg
- Ако је храна 0,35 €/kg $\rightarrow \approx 85$ € за храну $\approx 9,986.65$ РСД (117,49 €/РСД)
- Трошкови исхране: ≈ 87 РСД / kg
- Трошкови исхране су 60% цене коштања $\rightarrow$ жива вага око 145 РСД / kg (87/0,60)

Генетска основа

- Селекција је значајно унапредила раст, конверзију и репродуктивни потенцијал
- Селекциони циљеви се проширују: отпорност, квалитет меса и ефикасност искоршћавања протеина.
- Хибридизација се ослања на хетерозис
- Потребно је ускладити генотип са условима фарме

Одгајивачки услови

- Исхрана
- Смештај и нега
- Здравствена заштита

Усклађеност одгајивачких услова са потребама свиља се директно манифестује кроз њихову добробит

Исхрана – централни фактор производње

- Трошкови исхране чине 60% цене коштања па и више па су од највећег значаја (остали трошкови се односе на рад, енергију и сл.)
- Однос енергије и протеина у храни, у складу са узрастом и фазом производње
- Садржај аминокиселина, нарочито лимитирајућих, а пре свега лизин, мора бити усклађен са енергијом
- Прецизна исхрана смањује трошкове и излучивање вишка протеина у форми азота
- Квалитет сировина и микотоксини директно утичу на перформансе

Репродукција и ефикасност производње

- Годишњи број одбијене прасади по крмачи је кључни показатељ ефикасности репродукције у контексту укупних производних резултата
- Одређују га:
 - Плодност крмача тј. величина легла или тачније број живорођене прасади.
 - Морталитет прасади до одбијања
 - Трајање сервис периода – зависи пре свега од времена одбијања прасади

Здравствена заштита

- Превентива (биосигурност)
- Лечење

Биосигурност на фарми

- Контрола уласка људи и возила
- Контрола животиња које улазе у запат
- Хигијена и дезинфекција
- Одвајање чистих и прљавих зона
- Контрола хране, воде и опреме
- Сарадња са ветеринарском службом

Афричка куга свиња – системски ризик

- Вирусна болест домаћих и дивљих свиња
- Нема комерцијално доступне вакцине која би решила проблем у производним условима
- Последице: угинућа, ограничења кретања, губици стада и трговински поремећаји
- Биосигурност је основна мера превенције

Одрживост свињарске производње

- Економичност у контексту конкурентности привредних субјеката у свињарству није једини елемент одрживости производње.
- Постоји и друштвено-економски моменат који се огледа кроз допринос свињарске производње у смислу запошљавања радне снаге.
- Такође, постоји и еколошки значај.

Свињарска производња и животна средина

- Свињарска производња подразумева и извесни степен директне и индиректне емисије штетних материја као што су азотна једињења (амонијак, продукти деградације протеин) и гасови са ефектом стаклене баште (метан, угљен диоксид).
- Директна емисија је последица физиолошке активности свиња а индиректна начина обраде споредних производа.
- Штетне последице директне емисије умањују се применом добро избалансираних obroка, а последице индиректне емисије адекватном обрадом споредних производа (стајњак, производња биогаса и сл.)
- Ефикасност употребе споредних производа свињарства повећава циркуларни карактер производње.
- Битан елемент у доприносу свињарске производње животној средини је оптимална потрошња воде и енергије.

Будућност свињарске производње

- Концепт паметне фарме
- Сензорски системи интегрисани са опремом за обележавање животиња, све више омогућавају индивидуално праћење физиолошких активности и понашања животиња.
- Ови елементи интегрисани у мрежне системе вештачке интелигенције, на бази адекватних алгоритама, пружају могућност ефикасније аутоматске поделе хране, подешавања амбијенталних услова (микроклима) и праћења репродуктивног статуса, здравственог стања и морталитета.

Питања за проверу знања

1. Које биолошке особине свиња одређују висок производни потенцијал
2. Која држава је највећи произвођач свиња у свету
3. Које државе су највећи произвођачи свиња у Европи
4. Шта су одгајивачки услови у свињарству и како од њих зависи добробит свиња
5. Од чега зависи годишњи број одбијене прасади по крмачи
6. Шта су елементи одрживости свињарске производње
7. Шта се може очекивати у свињарској производњи у будућности